

Hamletovská otázka, s hviezdou či bez hviezdy?

Pred niekoľkými rokmi prešiel poľským parlamentom zákon, ktorý odstránil názvy ulíc pomenovaných po stranických funkcionároch. U nás na Slovensku sa komunistické názvy ulíc síce zrušili už začiatkom deväťdesiatych rokov, ale v porovnaní s Poľskom, Maďarskom alebo pobaltskými štátmi sme v odsúdení symbolov totalitnej minulosti nepokročili. Maďarsko prijalo zákon zakazujúci symboly komunizmu v roku 1994, neskôr aj Litva a Lotyšsko. Zostáva nezodpovedaná otázka, či by takýto zákon získal dostatočnú podporu v Slovenskom parlamente. Odsúdenie komunistických symbolov závisí od politickej zodpovednosti slovenských poslancov, ako sa oni sami osobne vyrovnali s komunistickou minulosťou. A tu sme už na tenkom ľade. Začínam slovenským parlamentom preto, lebo ako sa hovorí „ryba smrdí vždy od hlavy“.

Vrátenie hviezdy so symbolmi kosáka a kladiva na pamätník na levickom Námestí hrdinov vyvolalo diskusiu na mestskom zastupiteľstve. Hviezda s komunistickými symbolmi bola odstránená po roku 1991 a podľa vyjadrenia poslanca Mudr. Medovarského jej odstránenie bolo protiprávne. Odvoláva sa pritom na hodnotenie odborníkov, ktorí tvrdia, že pomník bol postavený ešte pred nástupom komunizmu a kosák s kladivom boli symboly pracujúcich. Do určitej miery sa dá s týmto stanoviskom súhlasiť. Úplne by to však bolo ospravedliteľné iba vtedy, keby naša krajina nemala žiadnu skúsenosť s komunistickým režimom a keby práve tieto symboly nechránili všetky zločiny, ktoré sa za komunizmu napáchali. Preto by sme mali byť s manipuláciou so symbolmi veľmi opatrní. Navyše si treba uvedomiť, že symboly sovietskeho typu môžu vyvolávať negatívne pocity hlavne u tých, ktorí pod totalitným jarmom dvadsiateho storočia fyzicky trpeli. A to sú bezpochyby naši ešte stále žijúci politickí väzni. A že prekrížený kosák a kladivo symbolizuje pevný zväzok robotníkov a roľníkov, ktorí zaviedli ruskí komunisti ešte v roku 1923, tiež niet žiadnych pochyb.

Je paradoxom tejto doby, že práve za komunizmu trpiaci a odvážni sú vedome marginalizovaní, akoby naša krajina nepotrebovala ľudí, ktorí nezapredali ľahko svoju kožu. Akoby u nás čestnosť a boj za pravdu nepatrili do výbavy nášho národa. Akoby zločinecké praktiky jednej strany mali právo odsúdiť mnohokrát aj nevinných. Na druhej strane sa zjavne tolerujú ľudia, ktorí kvôli vlastnému materiálnemu dobru dobrovoľne spolupracovali s komunistickým režimom a akýkoľvek ideál (mnohokrát aj ten komunistický) im bol na hony vzdialený. Sú ľahko identifikovateľní, pretože sú poznačení vnútornou deformáciou, ktorá sa navonok prejavuje inklináciou ku lži a podvodu, sú ľahko manipulovateľní, hľadajú všade iba svoj vlastný prospech. U tejto skupiny ľudí sa odsúdenia komunistických symbolov ťažko dočkáme.

Ako rozriešiť problém levického pomníka? Dá sa to jednoducho iba v rovine morálno – etickej. Ved' úctu k padlým demonštruje stále stojaci pomník. Nie je dostatočnou pripomienkou padlých osloboditeľov? Nevytvárajme mýty o tých, ktorí už spia spánkom pokoja. Prejavíme im väčšiu úctu a vďačnosť, keď sa pri tomto pomníku na chvíľu zastavíme a úprimne im v spomienke za ich hrdinstvo poďakujeme.

Napísala: Dagmar Babčanová

Autorka je členkou KPVS